

TEÓRIA VÝCHOVY A VZDELÁVANIA 1d-TVZ-211 1e-TVZ-211
Sylabus predmetu a požiadavky udelenia kreditov

Študijný program:	PREDŠKOLSKÁ A ELEMENTÁRNA PEDAGOGIKA Bc.
Prednášajúca:	prof. PhDr. Bronislava Kasáčová, CSc.
Semináre vedú:	doc. PaedDr. Milena Lipnická, PhD.
Dotácia:	2/2 denná forma 13/13 externá
Akad.rok.	2021/22
Ročník štúdia:	1. roč. Bc.
Semester:	zimný
Kód predmetu:	1d-TVZ-211 1e-TVZ-211

Harmonogram výučby určuje platný rozvrh v 1. semestri príslušného akademického roka.
<https://www.pdf.umb.sk/studenti/studujem/rozvrh/>

Prezenčná výučba sa bude realizovať podľa aktuálnej epidemiologickej situácie a v súlade s usmerneniami vedenia PF UMB. Sledujte aktuálne oznamy <https://www.pdf.umb.sk/>

Dištančná podpora štúdia pre denné aj externé štúdium bude realizovaná v LMS Moodle - <https://lms.umb.sk/course/index.php?categoryid=331>

Tu budú všetky študijné materiály k prednáškam a seminárom s konkrétnymi úlohami, časmi a s usmerneniami.

Aktivovať prístup do LMS Moodle si musí každý študent štandardným spôsobom. Po prihlásení sa na predmet *Teória výchovy a vzdelávania* (skratka TVZ) bude systém pýtať kľúč. Napíšte **TVZ**

CIEĽ PREDMETU:

Osvojiť si základné poznatky o pedagogických procesoch, javoch a ich súvislostiach, získať pedagogický pojmový aparát, nadobudnúť schopnosť odborne komunikovať a pracovať s pedagogickými zdrojmi, začať si budovať odborné a etické učiteľské postoje. Porozumieť edukácii, jej systému, cieľom, prostriedkom a podmienkam, zásadám, metódam a formám. Poznať základné informácie o predškolskej a elementárnej edukácii v materskej, základnej škole na Slovensku i vo svete.

VÝSLEDKY VZDELÁVANIA:

Študent/ka absolvovaním predmetu:

- nadobudne znalosť cieľov, prostriedkov, činiteľov a determinantov systému edukácie; znalosť postavenia, povinností učiteľa/ky a špecifik učiteľskej profesie; vedomostí o postavení a úlohách školy v spoločnosti a v živote dieťaťa;
- je schopný/á porozumieť vzájomným vzťahom jednotlivých prvkov v systéme edukácie; identifikovať vstupné charakteristiky dieťaťa podstatné pre školskú edukáciu; vysvetliť špecifické rozdiely poňatia edukácie na predprimárnom a primárnom stupni vzdelávania od vyšších stupňov škôl;
- používa odborný pedagogický jazyk a relevantné informačné zdroje pri prezentovaní pedagogických pojmov a bibliografické normy pri práci s pedagogickou literatúrou.

POŽIADAVKY NA UDELENIE KREDITOV:

1. *splnenie úloh seminárov*, ktoré sú uvedené pri jednotlivých seminároch v LMS Moodle.
2. *vykonanie skúšky* - písomného testu na základe teoretického zvládnutia stanovenej problematiky podľa tematických okruhov, literatúry a prednášok. Literatúra k skúške bude odporučená na prednáškach.

TEMATICKÉ OKRUHY PREDNÁŠOK

1. **Pedagogika ako vedná disciplína.** Pojem, predmet, vznik a vývoj pedagogiky. Vedecký charakter pedagogiky. Infraštruktúra pedagogickej vedy a pedagogické časopisy
2. **Štruktúra pedagogických vied.** Edukológia, základné, interdisciplinárne a aplikované disciplíny pedagogiky. Predškolská a elementárna pedagogika.
3. **Pedagogická terminológia.** Základné pedagogické kategórie - socializácia, rozvoj osobnosti, edukácia. Základné pedagogické pojmy - vzdelávanie, učenie sa, vyučovanie a ďalšie.
4. **Podstata edukácie, edukácia ako proces.** Faktory pôsobiace na človeka a výchova. Podstata edukácie. Roviny chápania výchovy. Znaký výchovy. Edukácia ako systém.
5. **Žiak/dieťa ako východiskový subjekt edukácie.** Pedagogicko-psychologické aspekty detstva. Žiak/dieťa ako východisko výchovy. Vstupné charakteristiky žiaka.
6. **Učiteľ ako subjekt riadenia edukácie.** Pedeutológia – teória učiteľskej profesie. Dimenzie učiteľskej profesionality. Príprava a profesionálna dráha učiteľa. Špecifiká učiteľskej profesie.
7. **Ciele výchovy.** Hierarchia a funkcie cieľov výchovy Východiská formulácie všeobecných cieľov edukácie. Celostnosť osobnosti ako východisko cieľov edukácie.
8. **Prostriedky výchovy.** Klasifikácia prostriedkov výchovy. Hmotné a nehmotné prostriedky. Obsah, metódy, zásady, formy edukácie. Učebné pomôcky, materiálne prostriedky.
9. **Podmienky výchovy.** Základné determinanty rozvoja osobnosti. Vonkajšie a vnútorné, intencionálne a funkcionálne podmienky výchovy.
10. **Škola - inštitúcia riadenej edukácie.** Postavenie školy v spoločnosti. Premeny funkcií a poňatia školy. Škola orientovaná na žiaka. Scenáre budúceho vývoja školy podľa OECD.
11. **Školské systavy.** Typy školských sústav, rozdiely v organizácii školstva a ich príčiny, postavenie materskej školy a primárneho stupňa v nich. Školský systém v SR. Medzinárodná klasifikácia stupňov vzdelávania ISCED. Medzinárodné trendy v edukácii.
12. **Poňatie, zmysel a základná orientácia predškolskej edukácie.** Význam, postavenie a úlohy predškolskej edukácie. Znaký osobnostne (personalisticky) orientovanej predškolskej výchovy. Ciele predškolskej edukácie. Štátny vzdelávací program ISCED 0
13. **Poňatie, zmysel a základná orientácia elementárnej edukácie.** Primárna vzdelanosť. Poňatie a ciele edukácie na primárnom stupni ZŠ. Štátny vzdelávací program ISCED 1

TEMATICKÉ OKRUHY SEMINÁROV

Akademická kultúra a úvod do štúdia na VŠ (1. seminár)

Cieľ: Oboznámiť sa so sylabmi predmetu, pravidlami a spôsobmi etického správania na akademickej pôde podľa Etického kódexu študenta UMB. Formy štúdia a samoštúdia a akademickej komunikácie.

Činnosti: Študent/ka si preštuduje sylaby predmetu a Etický kódex študenta UMB. Dostupný je na internete: <https://www.umb.sk/univerzita/univerzita/o-univerzite/akademicka-etika-umb/eticka-komisja/eticky-kodex-studenta-umb.html>

Autorská etika (2. seminár)

Cieľ: Oboznámiť sa s ustanoveniami a prílohami Smernice č. 12/2011 o záverečných, rigorózných a habilitačných práca na UMB.

Činnosti: Študent/ka sa oboznámi s informáciami uvedenými v Smernici č. 12/2011 o záverečných, rigorózných a habilitačných práca na UMB. Dostupná je na internete: <https://www.google.com/search?client=firefox-b-e&q=Smernice+%C4%8D.+12%2F2011+o+z%C3%A1vere%C4%8Dn%C3%BDch%2C+rigor%C3%B3znych+a+habilita%C4%8Dn%C3%BDch+pr%C3%A1ca+na+UMB>

Autorská etika uvádzaním bibliografických záznamov (3. – 4. seminár)

Cieľ: Precvičiť si všetky **spôsoby uvádzania bibliografických záznamov** podľa vzoru prílohy 9, nachádzajúcej sa v Smernici č. 12/2011 o záverečných, rigorózných a habilitačných práca na UMB.

Činnosti: Študent/ka si v rozsahu svojich potrieb priebežne cvičí (rukou do zošita alebo na PC) všetky spôsoby zaznamenávania bibliografických záznamov podľa vzoru prílohy 9, ktorá je súčasťou Smernice č. 12/2011 o záverečných, rigorózných a habilitačných práca na UMB. Za týmto účelom si musí zabezpečiť a používať v printovej alebo elektronickej podobe monografie, zborníky, časopisy, elektronické zdroje, ktoré sú zamerané na predprimárne vzdelávanie detí v materských školách, primárne vzdelávanie v základných školách a školských kluboch detí. Sú odporúčané pri seminári v LMS moodle.

Odporúčanie: Výsledky cvičení netreba zverejňovať v moodle. Učenie sa študenta/ky je aktívne v spolupráci s vyučujúcimi a autokorektívne, podľa vzorov v LMS moodle.

Autorská etika citovaním (5. – 6. seminár)

Cieľ: Precvičiť si **všetky spôsoby citovania** podľa vzorov zverejnených v Moodle v predmete Teória výchovy a vzdelávania.

Činnosti: Študent si v rozsahu svojich potrieb priebežne cvičí (rukou do zošita alebo na počítači písané) všetky spôsoby citovania podľa vzorov zverejnených v Moodle v predmete Teória výchovy a vzdelávania. Za týmto účelom si musí zabezpečiť a používať v printovej alebo elektronickej podobe monografie, zborníky, časopisy, elektronické zdroje, ktoré sú zamerané na predprimárne vzdelávanie detí v materských školách, primárne vzdelávanie v základných školách a školských kluboch detí. Sú odporúčané pri seminári v LMS moodle.

Odporúčanie: Výsledky cvičení netreba zverejňovať v moodle. Učenie sa študenta/ky je aktívne v spolupráci s vyučujúcimi a autokorektívne, podľa vzorov v LMS moodle.

Autorská etika citovaním a uvádzaním bibliografických záznamoch (7. – 10. seminár)

Cieľ: Precvičiť si všetky **spôsoby citovania pedagogických pojmov** a všetky spôsoby zaznamenávania bibliografických záznamov.

Činnosti: Študent/ka si v rozsahu svojich potrieb priebežne cvičí (rukou do zošita alebo na počítači písané) všetky spôsoby citovania a uvádzania bibliografických záznamov citovaných zdrojov na základe integrovania poznantkov.

Odporúčanie: Výsledky cvičení netreba zverejňovať v moodle. Učenie sa študenta/ky je aktívne v spolupráci s vyučujúcimi a autokorektívne, podľa vzorov v LMS moodle.

Odporúčané pojmy na citovanie:

- Pedagogika,
- Edukačná realita
- Edukácia
- Predškolská pedagogika
- Elementárna pedagogika
- Vzdelávanie
- Vzdelanie
- Učenie sa
- Edukačný proces
- Učiteľ

Odporúčanie: Výsledky cvičení netreba zverejňovať v moodle. Učenie sa študenta/ky je aktívne v spolupráci s vyučujúcimi a autokorektívne, podľa vzorov v LMS moodle.

HODNOTENIE VÝSLEDKOV V KREDITNOM SYSTÉME ŠTÚDIA

Semináre - max. 50 bodov, min. 26 bodov

Skúška - max. 50 bodov, min. 26 bodov

Spolu max. 100 bodov, min. 65 bodov

Celkové hodnotenie je súčtom hodnotenia z oboch súčastí. Kvalitatívne hodnotenie a celková známka vyplynie z počtu získaných bodov.

Termíny aj výsledky hodnotenia študenti nájdu v LMS moodle a v AIS.

A - 94 – 100   B - 87 – 93   C - 80 – 86   D - 73 – 79   E - 65 – 72   Fx - 0 – 64 nevyhovel

Literatúra k splneniu požiadaviek na udelenie kreditov:

Etický kódex študenta UMB. [online] Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Dostupné na <https://www.umb.sk/univerzita/univerzita/o-univerzite/akademicka-etika-umb/eticka-komisija/eticky-kodex-studenta-umb.html>.

KASÁČOVÁ, B. 2002. *Učiteľ – profesia a príprava*. Banská Bystrica: PF UMB, 2002.

KOLLÁRIKOVÁ, Z. – PUPALA, B. (eds). 2001. *Predškolská a elementárna pedagogika*. Praha: Portál, s. 123 – 159.

KOSOVÁ, B. – KASÁČOVÁ, B. 2007. *Základné pojmy a vzťahy v edukácii*. Banská Bystrica: PF UMB, 2007. 161 s. ISBN 978-80-8083-525-5.

LIPNICKÁ, M. 2016. *Kapitoly o podmienkach rozvoja materských škôl*. Žilina: IPV, 2016. 97 s. ISBN 978-80-972266-8-8.

Smernica č. 12/2011 o záverečných, rigorózných a habilitačných prácach na UMB. [online] Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Dostupné na <https://www.google.com/search?client=firefox-b-e&q=Smernice+%C4%8D.+12%2F2011+o+z%C3%A1vere%C4%8Dn%C3%BDch%2C+rigor%C3%B3zných+a+habilita%C4%8Dn%C3%BDch+pr%C3%A1ca+na+UMB>.

PRŮCHA, J. 2000. *Přehled pedagogiky*. Praha : Portál. 1996.

PRŮCHA, J. (ed.) 2009. *Pedagogická encyklopedie*. Praha : Portál. 2009.

PRŮCHA, J. – WALTEROVÁ, E. – MAREŠ, J. 2003. *Pedagogický slovník*. Praha : Portál

Zákon č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon). [online] Ministerstvo školstva SR, 2008. Dostupné na <<http://www.minedu.sk>>

Ďalšie učebné zdroje budú zverejnené v systéme elektronickej podpory výučby MOODLE.

Štátny vzdelávací program ISCED 0 <https://www.statpedu.sk/sk/svp/statny-vzdelavaci-program/svp-prvy-stupen-zs/>

Dostupné na: <https://www.statpedu.sk/sk/svp/statny-vzdelavaci-program/svp-materske-skoly>

Štátny vzdelávací program ISCED 1 Dostupné na: <https://www.statpedu.sk/sk/svp/inovovany-statny-vzdelavaci-program/inovovany-svp-1.stupen-zs/>

Zákon č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon). [online] Ministerstvo školstva SR, 2008. Dostupné na <<http://www.minedu.sk>>

Zákon č. 138/2019 Z. z. Zákon o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.epi.sk/zz/2019-138>